

איך קננת זמן כמטבעות שר מידיים ריקות

מנחם בגין עומד בים הפוליטי כמו צוק גיברלטאר. אין הוא יכול לזוז ימינה או שמאלה. אך כמו כל מנהיג מהפכני במצב כזה, עליו להתחשב במערכת של אילוצים. עליו לגסות למנוע, עד כמה שאפשר, משבר מידי עם ממשלת ארצות-הברית (ראו ליציה, לפחות בשלב הראשון, עד שיהיה די חזק כדי להסתדר בילעדיהם. בקיצור: עליו לקנות את הזמן הדרוש להתבססות ולשלם בעדו במטבע של מילים. לכן פועלים עתה כמה מוחות, ובראשם מוחו של בגין עצמו. במגמה למצוא נוסח תיתראינה כפשרות, אך שתהיינה ריקות מכל תוכן. מיידיים ריקות. השבוע הופצו כמה נוסחות כאלה. הן כדי לעזור לד"ש להיכנע בכבוד, הן כדי לעזור את הרושם הביני-לאומי שחל "מיתון" בעמדות בגין. למשל: "הממשלה בגין מוכנה ללכת לדנויה על סמך החלטות מועצת הביטחון 242 ו-

תתמצה במילה אחת: "לא!" הליכוד לא יחיל את הריבונות הישראלית על יהודה ושומרון כל עוד נמשך המשא ומתן.

ניסחה זו אינה סותרת את מגמת הליכוד, להחזיק בשטחים הכבושים לעולם ועד, ולראות בהם שטחים ישראליים. הישאלה היא רק טאקטית: אם ומתי להחיל את הריבונות גם להלכה.

גם בחוגי הליכוד יש המתנגדים להחלה מיידית של החוק הישראלי בשטחים אלה, כי הדבר כרוך בהוצאה עצומה, כגון הערכת זכויות הביטוח הלאומי לאוכלוסייה של מיליון ורבע ערבים נוספים. יתר על כן, משה דיין מעדיף את קיום הסטאטוס קוו, המונע בינתיים התקוממות בגדה, והפטר את ישראל מן השאלה המטרידה בדבר זכויות הערבים בשטחים, מעמדם האזרחי ועוד.

ייתכן כי בגין עצמו היה מעדיף בכל זאת להחיל את הריבונות הישראלית מייד — דבר ששמואל תמיר ובנימין הלוי, כיום מראשי ד"ש, חבעו אותו בעבר פעמים ללא-ספור. אך קרוב לוודאי שלא איכפת לבגין לוותר על כך לכמה חודשים ולהפסיק בבווא העתה, לאקט דרמאטי.

"לא תהיינה התנחלויות בלי אישור הממשלה."

והי נוסחה ריקה עוד יותר, בממשלת הליכוד, שבה יהיה ייצוג מלא לגושי-אמונים, יינתן אישור לכל התנחלות שיהיו

מנחם בגין במישרד ד"ש מערכת של אילוצים

338. לנוסחה זו מתלווית תמיד התוספת: "לפי הגרסה הישראלית". לפי גרסה ישראלית, אינה אר-מרת דבר, מדובר בה על נסיגה, "משטחים שנכבשו במלחמת יוני 1967" — מבלי לומר אם השטחים הם קילומטר מרובע אחד, או אף קילומטרים מרובעים. ממי שלתישראל הכחישה תמיד את הגירסה המקובלת בעולם כולו, וגם בממשלת אר-צות-הברית, שהכוונה היא לנסיגה מכל השטחים שנכבשו, עם תיקוני-גבול "בלתי-מהותיים".

גם ממשלת הליכוד מוכנה להיסוג משטחים מסוימים בסיני ובגולן, ומורת ויתור ערבי סופי על הגדה והרצועה. לכן יכול הליכוד לקבל את 242 על פי גירסתו, מבלי לוותר כמאומה על עמדתו הנוקשה ביותר. הליכוד מסכים שבועידת ז'נבה יוכלו הערבים להעלות כל נושא, ובייחוד זה את עניין יהודה ושומרון. "להעלות נושא" אן מילים ריקות, הערי-בים יכולים להעלות גם את נושא חוסר-המים במידבר סהרה, השאלה היא מה תהיה תגובת הממשלה הישראלית, בהנהגת בגין, כל עוד לא "יאמר ההיטלר, ברור לחלוטין כי התשובה הישראלית

עוד חול ארית

החלטתו של מנהיג הליכוד, מנחם בגין, נחושיה: עד ה-15 בחודש זה הוא יציג את ממשלתו לפני הכנסת, עם ד"ש או בילעדיה. עדיין לא סוכם סופית כמה שרים יהיו בממשלה, ומי יאיישו את תיקיה. אולם כשם שמנוי-וגמור עם מנחם בגין כי משה דיין יהיה שר-החוץ בממשלה תו, כך החליט כבר סופית גם על שני מיו-נויים בכירים אחרים — אלה הנגועים ל-ענייני-הביטחון.

כאשר יציג בגין את ממשלתו הוא יצא בינו על אלוף (מיל), עוזר וייצמן כעל שר-הביטחון שלו. אלא שבאותה ממשלה יהיה, למעשה, שר-ביטחון נוסף, שיישא את התואר שר בלייתיק, יהיה זה האלוף (מיל), אריאל ("אריק") שרון.

אילו היה הדבר תלוי ארירוק במנחם בגין, יש להניח כי הוא היה מעדיף לראות באריק שרון את שר-הביטחון של ממשלתו. אולם עוזר וייצמן נחשב כאדריכל-הניצחון של הליכוד, איש לא העז לערער על זכותו ליטול לעצמו את תיק-הביטחון, אפילו לא אריק.

אריק, שהבין כי חוסר-סבלנותו הוא שי-טרף את כל קלפיה, המתין להצעה מצידו של בגין, ואימנם, ימים מספר אחרי ה-בחירות זימן מנחם בגין את שרון אליו, והציע לו להצטרף לממשלתו כשר, למרות שכוחה של ממשלתו אינו מוכה אותו בתיק בממשלה.

נראה כי לבגין היתה כבר תוכנית מוגדרת וברורה, הוא הציע לאריק תפקיד של שר-בלייתיק במסגרת מישרד ראשון בממשלה, חשוב לציון, כי היוזמה והרעיון של התפקיד שנועד לאריק, היו כולם של בגין עצמו, הוא דיווח על תוכניתו זו גם לחבריו בצמרת הליכוד.

בגין הבחיר בצורה ברורה, שהוא מתכוון שאריק יסייע לו בעומס המוטל על כיתסי ראשי-הממשלה, וייטול ממנו את כל ה-תפקידים הביטחוניים הנמצאים כיום בי-סמכותו של ראשי-הממשלה. אריק יעבוד עימו בכפיפה אחת ובתיאום הדוק ויהיה ממונה ישירות, בשם ראשי-הממשלה ומכוי-חו, על שורה של תפקידים המשתיכים בי-עיקר לנושאי מודיעין וביטחון-סניס.

בין התפקידים העתידיים להיכלל בתחום סמכויותיו של השר החדש: הקמתה וניה-הולה של המועצה-לביטחון-לאומי, שבה יהיו חברים שרי-הממשלה החשובים ו-מומחיהם, ההתיישבות הביטחונית, המימ-של הצבאי; המוסד לביטחון ולמודיעין; שירות הביטחון הכללי; ניהול ותיאום ה-מילחמה בטרור, ושורה ארוכה של נושאים ביטחוניים משיניים אחרים.

פירושה המעשי של תוכנית זו הוא מינוי שר-ביטחון נוסף לצד עוזר וייצמן.

אין ספק שתוכניתו זו של בגין נועדה לשתיף את אריק באופן פעיל בתחום הביטחון, באמצעות שרון, שישאל ככל הנראה את התואר "השר האחראי לנושאי ההגנה הלאומית והמילחמה בי-

מולם עמדו האנשים הטובים, בהנהגת השריף ייגאל דיין, והם עמדו לבצע שינוי גדול בעיירת. הטובים עמדו, כמובן, לנצח בסוף הסרט.

זה היה לפני הרבה-הרבה זמן — לפני כימעט חודש.

כמאחרי המחרשה, בינתיים היו הבר-חירות, ותנועת-הטובים מצאה את עצמה בדיוק באותו מצב שבו נמצאת כל ממשלה ישנה ומסובבת, אחרי שזכתה ב-15 כסאות בכנסת.

השאלה האחת והמכרעת היא: האם לקבל נתח מעוגת השילטון?

הדחיפה בכיוון זה היא עצומה. רוב רובם של מנהיגי התנועה הצטרפו אליה מלכתחילה בתיקוה לזכות במישרות של שרים. לגבי רבים מהם לא היתה הקמת ד"ש אלא מיבצע פוליטי מוצלח לקיצור הדרך אל השילטון, שהיתה ארוכה ועקל-קלה בממשלות הישנות.

איש כמו ייגאל דיין לא נטש את המח-רשה הארכיאולוגית כדי לנאום נאומים אופוזיציוניים בכנסת, שמואל תמיר לא עזב את הליכוד כדי לחזור לתפקיד של אופוזיציונר בכנסת, והפעם כנאום מס' 4 מטעם ממשלה בינונית, רוב המנהיגים של ד"ש הם אנשים בעלי נטייה מיבצעית, ללא כושר פרלמנטרי מינימלי.

הניסיון הישראלי מוכיח כי ממשלה כזאת נשחקת באופוזיציה. ממשלת רפי"ו, שהיתה דומה לד"ש במידה רבה, נשחקת וכמעט נהרסה במהלך 18 החודשים ש-בילתה באופוזיציה, לפני שנגאלה על-ידי מילחמת-ששת-הימים. היסודות המאחדים את ד"ש רופסים צמערופלים, ואין בהם כדי להחזיקה באופוזיציה ככוח מאוחד.

כל זה מוביל אל הקואליציה. שום כלה לא יכלה לרצות יותר להגיד "כן".

ארבעה עדי שדרשה, אולם גם הניי-מוקים הפוכים חזקים מאד.

קודם כל: הגורם האישי.

לד"ש מוצעים רק שלושה כסאות ליד שולחן הממשלה, אין היא יכולה להילחם על מושבים רבים יותר, כי היא עצמה תבעה בקולניות, עוד בימי המישחק בי-מערבון, לצמצם את מיספר השרים והי-מישרדים.

מי יהיו השלושה?

לד"ש יש לפחות ארבעה מועמדים בכיר-רים: דיין עצמו, אמנון רובינשטיין, מאיר עמית ושמואל תמיר. אם יזכה רובינשטיין בתיק המישפטים, יישאר תמיר בחוץ. תמיר בוודאי מעלה על דעתו שאילו נשי-אר בליכוד, היה זוכה עתה בכסא של שר, מנוי וגמור עימו לזכות בכסא כזה מטעם ד"ש, אם לא יינתן לו הדבר, הוא עלול לפוצץ כל משאומתן.

אולם מלבד ארבעה אלה, יש עוד הרבה טוענים בד"ש לתפקידי שרים, סטף ורטי-היימר בא בחשבון כשר כלכלי, הדיר כץ הוא מועמד טיבועי לתפקיד שר לענייני-רווחה.

מוסדות ד"ש מורכבים מאנשים שאין להם סיכוי להגיע לשולחן הממשלה, ודעי-תם על הצטרפות לקואליציה עשויה להי-יות מושפעת משיקולים שונים לגמרי. הם עלולים להיזכר, למשל, בעקרונות-

שחפת או עגבת. ה"עקרונות" משבי-שים את המצב עוד יותר.

גם עיזור יכול לראות שלא ייתכן שום פשרה בין עקרונות ד"ש ועקרונות הליכוד והמסדר, לפחות בענייני השלום והשטחים ובענייני שיטת-הבחירות. בין הצדדים רוי-בצת היום.

פירוש הדבר הוא שכל "פשרה" אם תושג, לא תהיה אלא אחיזת-עיניים ביו-די-עין — קנוניה של כל הצדדים לזרות חול בעיני הבריות, ובעיקר בעיני בוחריה של ד"ש. ה"כירוסום" שחל בעמדותיו של מנחם בגין הוא חסר משמעות של ממש, כי בגין לא זו אף במילימטר אחד מעמד דותני, הוא מוכן רק לסייע על הניגודים במילים (ראו לעיל), אם מוכנה ד"ש להסתפק במילים אלה, לא תהיה זאת אלא כניעה מסוימת.

כל זה היה ברור לגמרי למשתתפי ה-משאומתן משני הצדדים. לכן כלל לא היה יזכוח אמיתי בין הליכוד והמסדר-ל-בין ד"ש. הוויכוח היה בתוך ליבם של אנשי ד"ש עצמם, הם היו צריכים לבחור בין שתי רעות חולות — בין השחפת האופוזיציונית לבין העגבת הקואליציונית. כל זה לא היה כלול בתסריט המערבון.